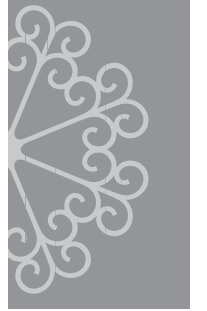

בית מדרש

417

בשבילי הפרשה

פרשת כי תבוא תש"פ

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD	7:13
Brooklyn, NY	7:04
Catskills	7:08
Chicago, IL	6:57
Johannesburg, S. Africa	5:38
Lakewood/Deal, NJ	7:04
London, UK	7:24
Los Angeles, CA	6:55
Manchester, UK	7:35
Monsey, NY	7:05
Montreal, Quebec	7:07
Passaic, NJ	7:05
Toronto, Ontario	7:28
Yerushalayim	6:23
Zurich, Switzerland	7:41

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

כי תבא אסור מקלה אביו

סנה" פ"ה ע"א היוצא ליהרג ובא בנו והכחו וקיללו חייב בא אחר והכחו וקיללו פטור והיוגן בה מאי שנה בנו ומאי שנה אחר וכו' אחר היינו טעמא דפטור דאמר קרא ונשיא בעמך לא תאור בעושה מעשה עמך התינו קללה לכהא מנל דמקשינן הכאה לקללה, אי הכי בנו נמי כדאמר רב פינחס בשעשה תשובה הכא נמי בשעשה תשובה. אי הכי אחר נמי אמר רב מרי בעמך במקוים שבעמך, אי הכי בנו נמי, מידי דהוה לאחר מיתה (פי' דאמרו שם עמוד ב' ה"ר אביו ואמו קלל לאחר מיתה).

ומבואר בגמרא דבאינו עושה מעשה עמך פטור הבן על הכאת אביו. וכן מבואר ביבמות כ"ב דשם אמרו מי שיש לו כלל מכל מקום חייב על מכתו וקלתו ואמרו בגמרא מ"מ לאתויי ממזר ומקשה קרי כאן ונשיא בעמך לא תאור בעושה מעשה עמך.

והקשו תוס' ביבמות מהמשך הגמרא בסנה" שאמרו לכל אין הבן נעשה שליח לאביו להכותו ולקללו ותיצרו דהתם מיירי בשעשה תשובה. (ובאמת בגמרא שם איבעיא להו בן מהו שיעשה שליח לאביו להכותו ולקללו ובסוף אמרו מאי הוי עלה והביאו הא דאין הבן נעשה שליח לאביו להכותו ולקללו, ולתוס' צ"ל דכל ספק הגמרא היה אם עשה תשובה, מיהו קשה מה יש להסתפק בזה כלל ועוד קשה אי"כ מה הוכיח הגמרא ממבריתא דיוצא ליהרג ובא בנו והכחו וקיללו חייב וסד"א במסרב לצאת ומנלן דאיייר אחר שעשה תשובה).

מיהו בר"ף שם כתב (דף ה' ע"א) ו"ל אבל לענין איסורא אפילו לא עשה תשובה אסור לו לבן להכותו לאביו ולקללו דגרסינן בסנה" וכו' לכל אין הבן נעשה שליח לאביו ולא להכותו ולא לקללו וכו' ע"ל. וכו"כ הרמב"ם פ"ה מממרים ה"ב וש"ע רמ"א ד'.

וע"ע מכות כ"ב ע"א דמקשה הגמרא איך הבן נעשה גואל הדם לה רוג אביו והא אין הבן נעשה שליח לאביו להכותו ב"ד. והקשה שם הריטב"א דהך דינא אינו אלא בשעשה תשובה ות"י דכאן איירי בשר גג והוי עושה מעשה עמך (וכוננו הגמרא להוכיח דאף שמכח אביו משום המצוה או כבוד שמים כסברת הגמרא סנה" פ"ה ע"א, מ"מ אסור להכות את אביו וה"ה לענין גואל הדם אף שהוא מצוה). מיהו הקשו עליו אמאי לא מוקי הגמרא דאיייר בהרג במזיד וע"ש בעל"ג שתי' דלא רצה הגמרא לאוקומי בזה. אכן ק"ו הריטב"א הוא לדעת התוס', ובהעמק שאלה קל"ד ב' כתב שהשאלות והר"ף ורמב"ם הוכיחו כשיטתם מההיא סוגיא דמכות, וביותר שהרמב"ם הביא דין דאינו נעשה גואל הדם גם אם אביו הרג במזיד וע"כ שהרמב"ם לשי' סתו דגם באינו עושה מעשה עמך אסור להכותו. וכו"כ א"מ י"ד ח"א קל"ד בסופו שהרמב"ם אזיל לשיטתו.

אכן בעיקר שיטת הר"ף והרמב"ם הקשה הגר"א רמ"א ו' ה"ל אבל בלא עשה תשובה אין לחלק בין איסור לחיוב דהא עושה מעשה עמך לא כתיב אצל חיוב דפרך גמ' מינה אלא אצל איסור ע"ל. ות"י בקו"ע י"ז דהא דאמרו בגמרא עושה מעשה עמך לענין לה כותם ולקללם היינו באמת דאין בהם איסור של מכה אביו כיון דיליף לה מלא תקלל חרש אלא דמ"מ אסור משום אורור מקלה אביו ועל זה לא נאמרה דין עושה מעשה עמך.

דברי רבותינו

והיה אם שמוע תשמע בקול ה' וגו' (כח, א) והיה אם לא תשמע בקול ה' וגו' (כח, טו)

סמך מפחדד בשרי ממשפטיך יראתי (תהלים קיט, קכ).

ראה דוד את משפט ה' כי עמוק הוא ונחרד עד שנעשה בשרו חידודין כמסמרים.

אמר מרן המשגיח הגה"צ רבי חיים זאב פינקל זצוק"ל: כדי לקבל מושג בעומק הדין, נראה מדברי חז"ל (יבמות קכא:): שהקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה. ופי' הראשונים: אדם אינו מרגיש במשב רוח קליל, אולם למראה תנועת חוט השערה יודע הוא כי נושבת הרוח. כך אצל הצדיקים, בעינינו לא נמצא בהם חטא כלל, אולם אנו רואים את הדינים הבאים עליהם ומתוך כך יודעים שיש לקב"ה תביעה עליהם, וכל חטאיהם כחידה סתומה בעינינו, ורק העונש מגלה שנמצא בהם נדנדוד של חטא. וזה מה שאמר דוד המלך ע"ה בראותו את

דברי רבותינו

מרן המשגיח הגאון הצדיק רבי חיים זאב פינקל זצוק"ל י"ח באלול תשכ"ה

אישיותו של מרן המשגיח הגה"צ רבי חיים זאב פינקל זצוק"ל בלטה במיוחד במידת החסד שפיעמה בקרבו. דאגתו ורגישותו לזולת הייתה לשם דבר ותלמידי הישיבה ראו בו כאב רחום ודואג לכל אחד ואחד מהם, גם לאחר שהתחתנו ועזבו את הישיבה.

בצעירותו למד מרן המשגיח זצ"ל תורה אצל אביו מרן רה"י הגה"ח רבי אליעזר יהודה פינקל זצוק"ל, ולאחר מספר שנים נסע לבריסק והיה מראשוני תלמידיו של מרן הגרי"ז זצוק"ל. לאחר מכן עלה לארץ הקודש ונכנס ללמוד בישיבה אצל זקנו, מרן הסבא מסלבודקה זצוק"ל, בחברון.

בתקופת לימודיו בחברון, הייתה סבתו הרבנית הצדקת ע"ה בגיל מופלג והחלה לשכוח את רזי הבישול. בשל כך התבשרי

עומק הדין: "סמך מפחדד בשרי ממשפטיך יראתי". אלא שמתוך עומק מידת הדין הוסיף דוד ולמד גם את גודל מידת הרחמים, שאם על דקות החטא כחוט השערה מדק דק הקב"ה כך, על אחת כמה וכמה במידה טובה, שמדקדק הקב"ה במעשיו הטובים של האדם אפי' הדקים יותר מחוט השערה ולמי עלה מהשגת אנוש. וזה מה שאמר דוד המלך ע"ה "זכרתי משפטיך מעולם ה' – ואתנחם" (קיט,ב), והיינו, שכאשר מתבונן בעומק חומר הדין ורואה את רצון ה' שיהיה הלב נקי וטהור אפי' מפגם כחוט השערה, זאת נחמד תי-משום שקל וחומר שבמידת הרחמים מד קדק הקב"ה לשלם שכר טוב לא רק על עצם המצווה אלא גם על כל נטיה ומחשבה טובה של האדם, ואפי' הדקה יותר מחוט השערה. חוטים דקים ועדינים אלה של נטיות לב האדם לטוב ולמוטב, הם ספרי הזיכרון שנפתחים לפניו ית' ביום הדין.

מרן המשגיח הגה"צ רבי חיים זאב פינקל זצוק"ל נלב"ע י"ח באלול תשכ"ה מתוך שיחה לחודש אלול

לים שהייתה מבשלת היו בטעמים שונים בתכלית מהמכוון. הנכד הרגיש חיים זאב, הקפיד לבוא מידי שבת ולאכול מן הצ'ונט שהכינה, והיה מודה לסבתו ומשבח את טעמו ברבים ומבקש עוד מן המאכל אשר לא ערב לחיכו כלל, כל זאת כדי לכבד ולשמח את סבתו וכדי לשבור את מידת התאוה שבו.

סיפור נוסף סיפר בנו הגאון רבי משה זצ"ל: כאשר שהה רבינו באמריקה במטר רה לאסוף כספים לטובת הישיבה הקד', מידי יום היה ניגש אליו יהודי עני ומבקש נדבה. לאחר מספר ימים נעדר העני מביתו למשך כשבוע ורבינו לא נתן לו את הצדקה היומית שלו. כעבור שבוע פגש רבינו את העני, ובמידת החסד שבו חישב מיד מה הסכום שהיה נותן לו אילו היה ממשיך להגיע אליו כל יום ונתן לו את כל הסכום. רגישותו הרבה של רבינו זצ"ל באה לידי ביטוי גם בתפילותיו, כאשר היה עובר לפני התיבה בישיבה הקד' בימים הנוראים ומרגש בתפילתו את הציבור כולו.

ע"פ הספר אורות ממיר

ארך אפים

התשובה היא, אמרו בתוס' (עירובין כב. ד"ה ארך). "ארך אפים לצדיקים ולרשעים, אפים שוחקות מאריך לצדיקים עד לעתיד, וזעומות לרשעים ומאחר פורענותם לעוה"ב, וגם זה לטובה, שיש להם שהות לחזור בתשובה כדמשמע בחלק דהוי נמי לטובה" עכ"ל.

טובה גדולה היא, שכן "חיים" הם מקבלים, ר"מי אשר יחובר אל כל החיים יש בטחון, אפשרות תיקון ניתנת להם, פתח תקוה והצלה. החיים הם החסד הגדול ביותר, ולא רק בשעה שעושים מצוות או תשובה שהיא שעה יפה מכל חיי העוה"ב, אלא האפשרות הטמונה בחיי העוה"ז לזכות לחיי עולם היא המחתימה כל שעה בחיי העוה"ז בחותם של "חסד עולם".

ולא זו בלבד, אלא כל העולם שנברא בחסד דכתי' "עולם חסד יבנה" נברא בשביל כל אחד, בין צדיק בין רשע. כל אחד חייב לומר "בשבילי נברא העולם". ולא שנברא פעם, אלא כל יום ויום הבריאה מתחדשת בשבילו. "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשי בראשית" למען הרשעים כלמען הצדיקים.

כשם שהעוה"ז חסד לצדיקים העוסקים בתורה ובמצוות, כך הוא חסד לרשעים, כי גם בידם לשוב ולזכות. כדאי הדבר ליצור ולחדש עולם מלא, וכדאי הוא ליברא בעשרה מאמרות למען הרשעים, אף שע"י כן אפשרות תוצאה של "ליפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות", אך זאת גורם האדם לעצמו ואשמו בראשו, הקב"ה עושה עמו רק חסד.

גם התורה ניתנה לכל יחיד, לכל ישראל יש חלק המיוחד לו בתורה. מה חלקו? מה שיכול להשיג בה. ברור שאם אינו לומד ולא מקיים נוח לו שלא קיבלה משקיבלה. אך כל עוד שמחובר אל החיים ובידו לשוב לתורה החסד קיים.

אלול ועשרת ימי תשובה עתים הם שקבען

זו היא מדת "ארך אפיים" שב"ג מדות החסד, שעלי' אמרו "ארך אפיים" לצדיקים ולרשעים. כדאיתא בסנהדרין (קיא) "תניא, כשעלה משה למרום מצאו להקב"ה שיושב וכותב "ארך אפים", אמר לפניו: רבש"ע ארך אפים לצדיקים, א"ל: אף לרשעים. אמר לו: רשעים יאבדו!"

אדון הנביאים, רועה צאן הקב"ה, לבו אינו שלם עם "ארך אפים" לרשעים, זה לא כשורה בעיניו. וז"ל חז"ל (פסיקתא דר"ב פסקא כו) "אמר ר' יצחק: על הכל הודה משה חוץ מדבר אחד, אמר משה לפני הקב"ה: רבון העולמים, אדם חוטא לפניך ואתה מאריך לו, הוי גובה ממנו מיד! אמר לו הקב"ה: חייך שתצטרך לה".

ומה קושי הי' בדבר? מה איכפת לו למשה אם גם הרשעים נהנים מחסדו של הקב"ה, ההייתה עינו הטובה צרה בהם? ח"ו! אלא היא הנונת, אילו היתה מדת ארך אפים לרשעים לחובתם, ולו היתה לתכלית האבידם מארץ החיים, לא היתה בזה פליאה ובהדי כבשי דרחמנא למה לך? אבל לא כן היא, זו מדת חסד. אותו "ארך אפים" לצדיקים לרשעים. והנה "לצדיקים" שפיר, שמתוך שאין משתלמין שכרן בעוה"ז הם נשכרים אלף מונים, שמוצאים שולחנם שלם בעוה"ב, ואם היו מקבלים שכר בעוה"ז, הי' נחסר חלקם בעולם הנצח, או שהי' נשאר בהם פגם כלשהו ח"ו שהיו צריכים למרקו בגיהנם. כל זה נמנע מהם בחסד שמחליף להם ה"ת צער נצחי בצער חולף, ו"יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז". כדאי הוא להם חסד והנאה לאין קץ. אבל "ארך אפים" לרשעים, שמאריך להם "פנים זעומות" וממתין להם מחרון אפו לשלם פורענותם בעוה"ב, ורגע אחד של יסורים בגיהנם קשה מכל יסורי איוב שבעים שנה כמ"ש הרמב"ן, מה חסד יש כאן? איפה חשבון החסד? הוא הדבר הקשה ש"לא הודה עליו משה".

"וידעת כי ה' אלקיך הוא האלקים האל הנאמן שומר הברית והחסד לאוהביו ולשומרי מצותיו לאלף דור. ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו לא יאחר לשונאו אל פניו ישלם לו". (דברים ז, ט—י).

וכתב הרמב"ן: "ועוד תדע וכו' והוא שומר הברית והחסד לאוהביו ולשומרי מצותיו יראי שמו לאלף דור בזרעם, כאשר שמר לך ברית אבותיך. ותדע כי הוא משלם לשונאיו גמול רשעם אל פני כל אחד מהם להאבידו כאשר האביד את המצרים ולא אחר להם. והמדה הזאת אשר הזכיר אמת לעולם, אעפ"י שיש רשע מאריך ברעתו לא יהי' לו כך רק מפני המדה הזאת הנזכרת שהוא שומר החסד, והנה עשה שום טובה שצריך לשלם לו. וכו' וכמו שאמרו: אמר ר' מישאיה מפני שלשה דברים הקב"ה מאריך אפיים לרשעים בעוה"ז, שמא יעשו תשובה, או עשו מצות שהקב"ה ישלם שכרן לעוה"ז, או שמא יצאו מהן צדיקים, וכו' וכל אלו אינם בכלל שונאיו עכ"ל.

שתי מדות ישנן, או שנכלל ב"אוהביו ושומרי מצותיו", ואז מדת הקב"ה "שומר הברית והחסד". או ח"ו בכלל "שונאיו", ואז המדה "להאבידו". וחידיש הרמב"ן שאפי' רשע גמור שלא עשה טוב מימיו חוץ מפעם אחת בלבד, יצא מכלל "שונאיו" ונכנס בכלל "אוהביו" והקב"ה שומר לו את הברית והחסד ומשלם שכרו.

ואפי' רשע שכל ימיו שרשרת מעשי רצח ואכזריות מאין כמותם, ופעם אחת ויחידה עשה מצוה קלה שלא הבחין בה אדם, ואולי אף הוא עצמו לא הרגיש בעשייתה, כנבוכדנצר הרשע שבזכות ד' פסיעות שפסע זכה להיות מלך על כל העולם (סנהדרין צו), שמר לו הקב"ה חסד פסיעותיו שעל ידן יצא נבוכדנצר הרשע מכלל "שונאיו" של הקב"ה.

ופשר דבר, כי איך יתכן שממקור הרשע יצא ויפרח פרי טהור וקדוש כזה? הא גופא פלאי פלאות! וכבר עמד הנביא ע"כ במדרש (במדבר רבה יט,א) "מי יתן טהור מטמא לא אחד" — כגון אברהם מתרח, חזקיה מאחז, יאשיה מאמון, מרדכי משמעיה, ישראל מעובדי כוכבים, העולם הבא מעוה"ז, מי עשה כן? מי צוה כן? מי גזר כן? לא יחידו של עולם?!

למה באה השאלה בצורה כפולה ומשולשת אם לא לגודל עצמתה?! אין זאת אלא גזירת מלך העולם. ואם בינתנו קצרה מהשיג, היד ה' תקצר? הקב"ה בוחן כליות ולב מוצא בתוך תוכו של הרשע הטמא שורש קדושה שראוי לעשות פרי. וכשם שמצינו לאידך גיסא מש"כ הרמב"ן פ' נצבים על הכתוב: "פן יש בכם שורש פורה רוש ולענה", ופ' שהכונה על הדורות הבאים, אלא ש"משורש מתוק לא יצא מר" "והוא סוד גדול" עיי"ש. א"כ ה"ה להיפך, משורש מר לא יצא מתוק, ואם יצא אות הוא שלא הי' השורש מר מוחלט. וכן מה שאמרו: "עוה"ב מעוה"ז", גם זה "טהור מטמא".

שינוי: "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב" (אבות פ"ד) הרי שטמון בעוה"ז שורש כל חיי העוה"ב.

נמצא, שברשע גמור כאחז, אשר מצד עצמו אין לו חלק לעוה"ב, אך עדיין יש בו ניצוץ של קדושה הראוי להתעלות לאור יקרות כחזקיהו מלך יהודה. לאחר שיזדכך מטומאתו ולאחר שיוסרו כל מעשי רשעו בגיהנם, ישאר בו הניצוץ הטוב ממורק ומצוחצח, ועל ידו יזכה לחיי עולם. ומי גרם לו שהגיע לכך? אך אפים! חסד ה"חיים" הוא הגדול בבריאה. "יש קונה עולמו בשעה אחת" — השעה הזאת שנוצלה כדבעי, הקנתה לו עולם נצחי. היש אדם שיכול להעריך גודל החסד שבמתן השעה ההיא?! כל שעה כשרה לכך, "מה יקר חסדך"!

ולהאריך חייהם, ואף הרשע היותר גדול, הוא מהצדיקים הגמורים בדין זה. וכן איפכא, אפילו הצדיק הגמור אם נכשל בעבירה אחת ונידון למיתה ח"ו, נקרא כאן רשע גמור.

ולפי האמור ש"מפני שלשה דברים הקב"ה מאריך אפים לרשעים בעוה"ז", הרי אם יש תקוה שיחזור בתשובה, הוא נכתב ונחתם בספרן של צדיקים גמורים, לאלתר לחיים. ואף הרשע המאריך ברעתו ומוסיף כל שעה על פשעיו, מ"מ כל עוד יש תקוה שישוב הרי זה "צדיק גמור". "כי טוב לכלב החי מהאריה המת" - טוב לו לרשע החי. ומה נורא מה שאמרו (קהלת רבה ז טו) "כל זמן שאדם חי הקב"ה מצפה לו לתשובה. מת, אבדה תקותו. שנאמר "במות אדם רשע תאבד תקוה". כל חייו של הרשע כביכול יש תקוה למעלה, הקב"ה חפץ ומיחל לתשובתו, וכותבו משום כך בספרן של צדיקים גמורים לחיים. ובמות הרשע אבדה כביכול תקותו.

זאת ועוד, אפי' אין תקוה שישוב ושמץ טוב אין בו, אם יש תקוה שיצאו ממנו בנים צדיקים חסד הקב"ה עליו לכותבו בספרן של צדיקים גמורים.

"שכן מצינו, האריך פנים לאחז ויצא ממנו חזקיה, עם אמון יצא ממנו יאשיהו, שמעי יצא ממנו מרדכי" (שם), עם כל אלו האריך הקב"ה פניו ונתן להם חיים שלא היו ראויים להם אך ורק בגלל הבנים הצדיקים שעתידים לצאת מהם. בא וראה שלא ב"חיים" סתם זכו, אלא ב"נצח". שהרי יש חלק לאחז בעוה"ב בזכות חזקיהו, ולאמון בזכות יאשיהו. כדאי' בסנהדרין (קד). "מפני מה לא מנו את אמון (באלו שאין להם חלק לעוה"ב), מפני כבודו של יאשיהו וכו' ברא מזכה אבא! השתא דאתית להכי, אחז נמי לא אימני משום כבודו של חזקיהו". נמצא שע"י מדת "אריך אפים" זכו לעוה"ב לנצח נצחים.

הקב"ה, מקור החסד והרחמים, לימי התקרבות בינו לבניו. לכולם! בין לצדיק גמור, בין לבינוני או לרשע גמור, מדה אחת לכולם. מלבד זאת שמאריך הקב"ה אפים לרשעים, מתקרב אליהם בחסד וברחמים. וכולן בכלל! חוץ מזה שנוהגת בו המדה — "ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו", זה שלא נמצא בו טוב מימיו, גם לא תקוה שישוב ולא צדיק שיצא מחלציו, שאם יש בו אחת משלש הללו אינו בכלל "שונאיו" אלא בכלל "אוהביו ושומרי מצותיו", כמש"כ הרמב"ן. והרשע הלז שבאמת כולו פשע ורשע ואין תקוה לאחירתו, בכהאי גוונא "להאבידו", זה החסד היחיד שנותר עבורו.

אמרו חז"ל (ר"ה טז): "אמר ר' כרוספדאי אמר ר' יוחנן: ג' ספרים נפתחים בר"ה, אחד של רשעים גמורים ואחד של צדיקים גמורים ואחד של בינונים. צדיקים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה, בינוני תלויין ועומדין מר"ה ועד יוה"כ פ'".

וכתב הרמב"ן (ריש שער הגמול): זה שאמרו צדיקים שנכתבים לחיים ורשעים שנכתבין למיתה, לא צדיקים שאין להם עונות, ולא רשעים שאין להם זכיות, שכמה צדיקים מתים לאלתר וכמה רשעים מאריכים ימים בשלוח, וכתוב צווח שיש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים. אלא כך היא המדה, וכשהצדיק שהוא צדיק גמור זוכה לחיים וכן הרשע שדינו נותן לו לשלם שכר טוב בעוה"ז על מעשה הטוב שעשה נכתב ונחתם לחיים. כלומר: פוסקין לו חיים ושלום בעושר ונכסים וכבוד. נמצא זה צדיק גמור בדינו, והרשע שהוא רשע גמור מכל צד נחתם לאלתר למיתה, וכן בעל מעשה הטוב שנכשל בעבירה אחת מלבד ונכתב בר"ה למיתה וכו'. ונמצא זה רשע גמור בדינו עכ"ל.

צדיקים ורשעים אלו לא צדיקים ורשעים ממש, אלא אלו שהדין נותן לשלם שכרם

Reclaiming the Power of our Shuls

Harav Hagoon Meir Tzvi Shpitzer Shlita

One of the wonderful *brachos* we find in this week's parashah is: וְלִתְהַדָּר עָלֶינוּ עַל כָּל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עִשָּׂה לְתַהֲלָה וְלִשְׁמֹעַ וְלִתְפָאֵרַת וְלִהְיֹתָךְ עִם קֹדֶשׁ לֵה' אֱלֹהֶיךָ — Hakadosh Baruch Hu will elevate us and make us supreme for praise, for fame, and for majesty. The Baal Haturim and other Rishonim wonder, what is the meaning of the triple *lashon*, וְלִתְהַלָּה וְלִשְׁמֹעַ וְלִתְפָאֵרַת?

The Baal Haturim explains that when Klal Yisrael keep the mitzvos correctly, davening properly in shul and praising Hakadosh Baruch Hu there (לְתַהֲלָה), while crediting everything to the Name of Hakadosh Baruch Hu (לִשְׁמֹעַ), we are *mamlich* Hakadosh Baruch Hu and place a crown upon Him, *k'veyachol*: וְלִתְפָאֵרַת. That's if we daven properly and do things the way they should be. But, the Baal Haturim continues, a person who speaks *sichas chullin* in shul does the opposite — he's showing *bizayon* to Hakadosh Baruch Hu!

The Baal Haturim adds that if we are *mamlich* Hakadosh Baruch Hu properly in shul, then He will be *mamlich* us outside of shul, as we say on Pesach: יוֹם שְׂצִדִיקִים יוֹשְׁבִים וְעִטְרוֹתֵיהֶם בְּרֹאשֵׁיהֶם. Why does Hakadosh Baruch Hu give a tzaddik a crown? Because he gives Hakadosh Baruch Hu a crown, וְלִתְפָאֵרַת, לְתַהֲלָה וְלִשְׁמֹעַ, when he davens properly in shul. The Chofetz Chaim notes that the wording is וְעִטְרוֹתֵיהֶם בְּרֹאשֵׁיהֶם — *their* crowns on *their* heads, meaning crowns that they deserve. Because they made and gave a crown to Hakadosh Baruch Hu by davening in shul, they therefore receive in return בְּרֹאשֵׁיהֶם.

If, however, we don't treat the shul correctly, then we suffer the *bizayon* that we caused for Hakadosh Baruch Hu.

The Chida (*Shem Hagedolim*) asks why we need to articulate with our mouths our *tefillos* and requests to Hakadosh Baruch Hu. Surely Hakadosh Baruch Hu knows exactly what we need, what we want, and what we feel in our heart, so why the need to speak it out?

He explains that beyond the words that we utter when we come to shul and daven to Hakadosh Baruch Hu, Hakadosh Baruch Hu uses every letter of the Alef-Beis to create words that we didn't say and sentences that we

didn't even think of, and these words and sentences create a *tiferes* for Hakadosh Baruch Hu. This is the reason why *tefillah* is so powerful and the reason why we have to treat a shul with the requisite *kavod*.

If, on the other hand, we don't treat a shul properly, then the Gemara issues a dire warning (*Megillah* 28b): בית הכנסת שמחשבין בו חשבונות — if a shul is used to make mathematical or financial calculations, even for a mitzvah, then R"l the punishment can be that the shul will endure the degradation of being used to store the dead.

We see, then, that if we daven properly in shul, the shul and the *tefillos* recited in it are invested with incredible *kedushah*. If, however, we don't treat the shul correctly, then *chas v'shalom* the punishment can be severe.

The *meforshim* note that the word *dibbur* contains with a *vav* from the Name of Hakadosh Baruch Hu, י-ה-ו-ה. If a person is careful to ensure that his *dibbur* is always holy, and speaks only *devarim shebekedushah* in shul, then his speech is *dibbur* with a *vav*. But if he speaks *divrei chullin* in shul, he takes away the *vav* and the *kedushah*. Similarly, we find that Efron's name is spelled without a *vav* — עֶפְרָן — when there's no *kedushah*. On the other hand, Hakadosh Baruch Hu gave an *os* to Kayin, and the *Zohar* says this was the letter *vav*, which is a letter of *kedushah*.

When a person is *makpid* to speak only words of *kedushah* in shul, it's a *dibbur*. If, *chas v'shalom*, he takes away the *vav* by failing to speak *devarim shebekedushah* in shul, that brings *dever* — a plague — upon Klal Yisrael.

Similarly, the *Kav Hayashar* tells us that a person who's not careful with the *kedushah* of a shul pries away the Shechinah from the shul.

The Shulchan Aruch, citing Rabbeinu Yonah, writes that if a person schmoozes in shul instead of davening, his sin is too great to be forgiven: גדול עוונו מנשוא. That's a very strong *lashon*. This wording actually originated with Kayin, who asked Hakadosh Baruch Hu: נָדוּל עֲוֹנִי מִנְשֵׂא? Rashi explains that he was telling Hashem: You carry the entire universe, but You can't forgive my sin?

That argument, says Rabbeinu Yonah, worked for Kayin, but if a person speaks in shul when he shouldn't be speaking, then it really is גדול עוונו — his *aveirah* is too great to be forgiven.

That's why the *Shulchan Aruch*, cited in *Mishnah Berurah*, states that if a person speaks out of place in shul, you reprimand him: גוערים בו. We rebuke him not only because he's doing an *aveirah* by speaking in shul, but because he's harming the other people in the shul — they want their *tefillos* to be answered, but that can happen only if the shul is a *makom kadosh*, where the Shechinah dwells. If someone is speaking in shul and not treating the shul with the proper *kedushah* and *kavod*, then he's driving away the *Shechinah*, and the other people's *tefillos* are not going to be answered. This is an issue we face every time we come to shul.

During the time of Dovid Hamelech, Klal Yisrael suffered a terrible *mageifah* (II *Shmuel* 24), and the *Yalkut* says: Why did this terrible *mageifah* happen? Because the people of the generation should have asked for a Beis Hamikdash, and they didn't. This showed a lack of *kavod* for the place of the Shechinah in this world, and for that they were punished with a *mageifah*. When Dovid Hamelech immediately made plans for building the Beis Hamikdash, the *mageifah* ended.

Today, when we don't have a Beis Hamikdash, a shul is the dwelling of Hashem's Shechinah in the world. If we want to daven in shul, and we beg Hakadosh Baruch Hu to give us a shul, and we treat the shul with the correct *kedushah*, then our *tefillos* will be answered and all the words that we say will go up to Shomayim and create a *tiferes* for Hakadosh Baruch Hu — which, in turn, will create a *tiferes* for every one of us: ועטרותיהם. בראשיהם ונהנים מזיו השכינה. This is the *madreigah* that we strive for every time we daven in shul, and if we daven this way we will achieve לתהלה ולשם ולתפארת.

Chazal say that at times a *mechitzah shel barzel* obstructs Klal Yisrael from Hakadosh Baruch Hu, and the *Ye'aros Devash* explains that this iron barrier is created by people who speak in shul out of place. Dovid Hamelech expresses this idea in *Tehillim* with the words: סכותה בענן לך.

מְעַבֵּר תְּפִלָּה — You covered your Shechinah with a cloud that doesn't allow our *tefillos* to rise to Shomayim. Why does this happen? Because people speak words in shul that should not be spoken there. This echoes the Baal Haturim's statement that שו שיחת חולין is the exact opposite of לתהלה ולשם ולתפארת.

On the other hand, if we're careful to treat our shuls with *kedushah*, then we can merit the fulfillment of the Mishnah's statement in *Avos*: ולא נצחה — the pillar of smoke goes straight up because there's no wind made from *sichas chullin* in shul, which could blow away our *tefillos*.

The Smak notes that we find in the Midrash and Gemara, and we have a tradition from our ancestors and have seen this practically as well, that a shul where people behave lightheadedly is ultimately destroyed, because the Shechinah has been driven away from it.

The Chofetz Chaim writes, in *Zechor L'Miriam*, that we are waiting and davening for the rebuilding of the Beis Hamikdash, but this can be compared to a king who was asked to build a palace in a city, and he responded that he would first see if the people were according him honor. Similarly, says the Chofetz Chaim, Hashem is watching whether we accord honor to our shuls, and based on that He will decide whether to build the Beis Hamikdash.

The Netziv, in Parashas Korach, points out that first the Torah says: ונתעצר המגפה, and then, two *pesukim* later, it says: ונתעצרה. Why the repetition? He explains that first, the plague stopped temporarily, but it was still lurking and liable to return. Subsequently, it disappeared completely, as indicated by the words: ונתעצרה. In the merit of our turning our shuls into places of לתפארת ולשם ולתהלה, we, too, should see the plague we are facing disappear quickly.

May we be *zocheh* to daven properly in shul and create an *amud ha'ashan* that goes straight up to Hakadosh Baruch Hu, may Hakadosh Baruch Hu remove the *mechitzah shel barzel*, and may we should see the fulfillment in our generation of לתפארת ולשם ולתהלה and attain the *madreigah* of צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה.